

مروری بر اقتصاد جهانی در هفته‌ای که گذشت: از تاریخ 3 تا 10 مهر 1403

اقتصاد جهانی همچنان با چالش‌های متعددی مانند شرایط پرنوسان بازارها در غرب تا بازیابی نامتوازن اقتصاد در مناطق در حال توسعه مواجه است. در هفته گذشته، نهادهای مالی جهانی به دلیل فشارهای تورمی مداوم، تنش‌های ژئوپلیتیک و تغییرات در بازارهای انرژی، چشم‌اندازهای خود را تعدیل کردند. رشد نامتوازن اقتصادی در مناطق مختلف، همراه با واکنش‌های متفاوت مالی و پولی، بر شکنندگی اقتصاد جهان اشاره دارد.

آمریکای شمالی

اقتصادهای ایالات متحده و کانادا با وجود فشارهای تورمی مداوم، نسبتاً پایدار باقی مانده‌اند. در ایالات متحده، فدرال رزرو همچنان با احتیاط پیش می‌رود و اعلام کرده است که نرخ بهره تا زمان رسیدن به اهداف تورمی بالا باقی خواهد ماند. پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی با مقداری کاهش روبه‌رو شده و انتظار می‌رود رشد تولید ناخالص داخلی ایالات متحده تا پایان سال 2024 به 2.0 درصد برسد که از پیش‌بینی قبلی 2.3 درصد کمتر است. تورم هسته‌ای در ایالات متحده همچنان حدود 3.5 درصد است که بالاتر از هدف 2 درصدی فدرال رزرو است.

بخش‌های کلیدی مانند فناوری و تولید با افزایش هزینه‌های بهره‌وری نیروی کار و اختلالات زنجیره تأمین مواجه هستند. در سپتامبر، تولید صنعتی 0.4 درصد کاهش یافت و این سومین ماه متوالی کاهش بود. در همین حال، هزینه‌های خانوار همچنان بالا بوده و با رشد 0.7 درصدی، همچنان افزایش یافته است و علت آن نرخ بیکاری 3.8 درصدی است. در کانادا نیز نگرانی‌های تورمی ادامه دارد و تورم در اواخر شهریور و اوایل مهر ماه به 4.2 درصد رسید که بانک مرکزی کانادا را وادار کرد تا احتمال افزایش نرخ بهره را مطرح کند.

آمارهای کلیدی در رابطه با آمریکای شمالی:

- پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی ایالات متحده برای سال 2024: 2.0 درصد
- نرخ بیکاری ایالات متحده: 3.8 درصد
- تورم هسته‌ای ایالات متحده: 3.5 درصد
- تورم کانادا: 4.2 درصد

اروپا

اروپا با چشم‌انداز اقتصادی متفاوتی روبرو است. منطقه یورو همچنان با قیمت‌های بالای انرژی به دلیل ادامه جنگ در اوکراین دست و پنجه نرم می‌کند و شاهد کاهش فعالیت‌های اقتصادی است. آلمان، بزرگترین اقتصاد اروپا، پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی خود برای سال 2024 را به 0.8 درصد کاهش داده که از پیش‌بینی قبلی 1.2 درصد کمتر است. تولید صنعتی در آلمان در اواخر شهریور و اوایل مهرماه 1.2 درصد کاهش یافت و تورم به 4.8 درصد رسید که عمدتاً ناشی از افزایش شدید هزینه‌های انرژی است.

بانک مرکزی اروپا (ECB) با چالش جدی میان کنترل تورم و جلوگیری از تشدید رکود اقتصادی روبرو شده است. بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را در میزان 4.5 درصد نگه داشت و تحلیلگران پیش‌بینی می‌کنند که در صورت ادامه شرایط نامساعد اقتصادی، ممکن است در اوایل سال 2025 مشوق‌های مالی را معرفی کند.

ایتالیا در هفته گذشته عملکرد اقتصادی بهتر از حد انتظار گزارش دادند؛ به طوری که در ایتالیا، فصل گردشگری بهبود اقتصادی را به همراه داشته است. با این حال، تورم کلی منطقه یورو همچنان 5.3 درصد است که به طور قابل توجهی بالاتر از هدف 2 درصدی بانک مرکزی اروپا است.

آمارهای کلیدی در رابطه با اروپا:

- تورم منطقه یورو: 5.3 درصد
- پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی آلمان: 0.8 درصد
- نرخ بهره بانک مرکزی اروپا: 4.5 درصد

آسیا

چشم‌انداز اقتصادی آسیا همچنان دوگانه است؛ با عملکرد مطلوب در جنوب شرق آسیا و با رشد آهسته و اندک در شرق آسیا روبرو است. اقتصاد چین همچنان با رشد آهسته اقتصادی و بحران املاک و مسکن روبرو است. گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد که رشد تولید ناخالص داخلی چین در سال 2024 ممکن است تنها به 4.5 درصد برسد که از پیش‌بینی اولیه 5.0 درصد کمتر است. شاخص اعتماد مصرف‌کننده به پایین‌ترین سطح خود از سال 2020 رسیده و بخش املاک همچنان بار سنگینی بر رشد کلی اقتصاد دارد، به طوری که فروش املاک نسبت به سال گذشته 8 درصد کاهش یافته است. در مقابل، جنوب شرق آسیا نشانه‌های ثبات اقتصادی را نشان می‌دهد. اندونزی و ویتنام پیش‌تاز بازیابی اقتصادی در منطقه هستند و انتظار می‌رود رشد تولید ناخالص داخلی اندونزی در سال 2024 بیش از 5.2 درصد باشد که عمدتاً به دلیل تقاضای داخلی بالا و پروژه‌های زیربنایی دولتی است. هند نیز عملکرد خوبی دارد و انتظار می‌رود رشد تولید ناخالص داخلی این کشور تا پایان سال به 6.1 درصد برسد.

اقتصاد ژاپن اما در حالت رکود باقی مانده است. تورم در اواخر شهریور و اوایل مهرماه به 2.8 درصد رسید و رشد اقتصادی همچنان کند بوده و در حدود 1.4 درصد متوقف شده است. سیاست پولی به شدت انبساطی بانک مرکزی ژاپن تحت نظارت گسترده قرار دارد، زیرا بین همچنان ضعیف می‌شود و در برابر دلار آمریکا به پایین‌ترین سطح در 10 ماه اخیر رسیده است.

آمارهای کلیدی برای آسیا:

- پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی چین: 4.5 درصد
- پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی اندونزی: 5.2 درصد
- پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی هند: 6.1 درصد
- تورم ژاپن: 2.8 درصد

آمریکای لاتین

وضعیت اقتصادی آمریکای لاتین همچنان بسیار ناپایدار است. برزیل، بزرگترین اقتصاد منطقه، با رشد صنعتی قوی 1.5 درصدی در اواخر شهریور و اوایل مهرماه مواجه شد که با صادرات بالای محصولات کشاورزی تقویت شد. بانک مرکزی برزیل سیگنال داده که ممکن است در ماه های آتی نرخ بهره را به 11.5 درصد کاهش دهد، زیرا تورم در این کشور به 4.1 درصد رسیده است.

اقتصاد مکزیک، که به شدت وابسته به ایالات متحده است، از تقاضای بالای صادراتی سود می برد و پیش بینی می شود رشد تولید ناخالص داخلی آن در سال 2024 به 2.6 درصد برسد. با این حال، تورم بالا، که در حال حاضر 5.6 درصد است، همچنان برای مقامات مکزیک نگران کننده است، زیرا رشد دستمزدها نتوانسته همگام با افزایش قیمت ها پیش برود.

آرژانتین همچنان با بحران ابرتورم روبرو است که در سپتامبر به 124 درصد در مقایسه با سال گذشته رسید. بحران مالی مداوم و بی ثباتی سیاسی به شدت اعتماد سرمایه گذاران را تضعیف کرده و پزو آرژانتین همچنان در برابر ارزهای بین المللی تضعیف می شود.

آمارهای کلیدی در رابطه با آمریکای لاتین:

- رشد صنعتی برزیل: 1.5 درصد

- پیش بینی رشد تولید ناخالص داخلی مکزیک: 2.6 درصد

- تورم آرژانتین: 124 درصد

خاورمیانه و آفریقا

منطقه خاورمیانه با رشد اقتصادی متوسط مواجه بود که با ثبات قیمت نفت و افزایش فعالیت های تجاری تقویت شد. عربستان سعودی همچنان نقش کلیدی در بازارهای انرژی جهانی ایفا می کند و تولید نفت این کشور در حدود 9 میلیون بشکه در روز ثابت مانده است. دولت سعودی بر ایجاد تنوع در اقتصاد خود تمرکز دارد و بخش های غیرنفتی در اواخر شهریور و اوایل مهرماه با رشد 4.5 درصدی همراه بودند.

در آفریقا، عملکرد اقتصادی بسیار نامتوازن است. آفریقای جنوبی، همچنان با کمبود برق دست و پنجه نرم می کند که باعث کاهش فعالیت های اقتصادی شده. پیش بینی می شود رشد تولید ناخالص داخلی آفریقای جنوبی برای سال 2024 به 1.3 درصد کاهش یابد که از 1.7 درصد قبلی کمتر است. نیجریه، بزرگترین اقتصاد آفریقا، با تورم بالا روبرو است که در سپتامبر به 24.1 درصد رسید و بحران ارزی همچنان اقتصاد این کشور را تحت تأثیر قرار داده است.

آمارهای کلیدی در رابطه با خاورمیانه و آفریقا:

- رشد بخش غیرنفتی عربستان: 4.5 درصد

- تولید نفت عربستان: 9 میلیون بشکه در روز

- تورم نیجریه: 24.1 درصد

در هفته گذشته، اقتصاد جهانی با چالش های مختلفی در سراسر قاره ها روبرو بوده است، از مشکلات عرضه انرژی در اروپا تا فشارهای تورمی در آمریکای لاتین و شرق آسیا. به نظر می رسد که روند اقتصادی جهانی همچنان ناپایدار باقی خواهند ماند و بانک های مرکزی و دولت ها مجبور خواهند بود سیاست های انعطاف پذیری برای مدیریت این چالش ها اتخاذ کنند.

ایران

در هفته گذشته، اقتصاد ایران نیز تحت تأثیر رویدادهای داخلی و بین المللی قرار گرفت. یکی از مهم ترین وقایع، شهادت سید حسن نصرالله، رهبر حزب الله لبنان، بود که تأثیرات ژئوپلیتیکی و اقتصادی بالقوه ای بر اقتصاد ایران و منطقه داشت. این حادثه، علاوه بر تنش های سیاسی، بر بازارهای اقتصادی ایران نیز سایه انداخته است.

شهادت سید حسن نصرالله باعث شد تنش های منطقه ای در خاورمیانه افزایش یابد و احتمال درگیری های نظامی میان گروه های مقاومت و نیروهای خارجی بیشتر شود. در نتیجه، بازارهای اقتصادی ایران نیز با نوسانات قابل توجهی مواجه شدند. بازار ارز، که همیشه به تنش های سیاسی حساس است، بلافاصله واکنش نشان داد و ارزش ریال ایران در برابر دلار کاهش یافت. نرخ دلار در بازار آزاد به حدود 600,000 ریال رسید که نشان دهنده افزایش 6 درصدی در طول هفته بود. همچنین، بازار بورس ایران تحت تأثیر این تحولات قرار گرفت و شاخص کل بورس تهران در روزهای پس از حادثه با کاهش 3 درصدی مواجه شد. سرمایه گذاران داخلی و خارجی به دلیل نگرانی از افزایش تنش های منطقه ای و تأثیرات آن بر اقتصاد ایران، رویکردی محتاطانه تر اتخاذ کردند.

ایران به عنوان یکی از صادرکنندگان مهم نفت در جهان، همواره از تحولات منطقه ای به ویژه در لبنان و سوریه تأثیر می پذیرد. شهادت سید حسن نصرالله موجب افزایش بی ثباتی در منطقه و تهدید جریان عرضه نفت در خاورمیانه شد. این احتمال وجود دارد که قیمت های جهانی نفت تحت تأثیر این رویداد افزایش یابد که به نوبه خود می تواند فرصت هایی را برای افزایش درآمدهای نفتی کشورهای صادرکننده نفت فراهم کند. در هفته گذشته، قیمت نفت برنت به بالاترین سطح خود در سه ماه اخیر یعنی 97 دلار در هر بشکه رسید.

در واکنش به این حادثه، مقامات ایرانی بر لزوم حفظ آرامش در بازارهای مالی و کنترل نوسانات ارزی تأکید کردند. بانک مرکزی ایران اعلام کرد که تدابیری برای حمایت از ارزش ریال و تثبیت بازار ارز اتخاذ خواهد کرد. در همین حال، وزرای اقتصادی ایران نیز تلاش هایی را برای جلب سرمایه گذاری داخلی و حفظ سطح تولید داخلی به منظور کاهش تأثیرات منفی بر اقتصاد انجام داده اند.

تحولات ژئوپلیتیکی در منطقه همواره تأثیرات عمیقی بر اقتصاد ایران داشته است و انتظار می رود که این روند در هفته های آینده نیز ادامه یابد. با افزایش تنش ها، ممکن است بازارهای مالی ایران ناپایدار باقی مانده و فشار بر اقتصاد کشور افزایش یابد. با این حال، چنانچه ایران بتواند با اتخاذ سیاست های مناسب و هماهنگی با سایر کشورهای منطقه، تنش ها را کنترل کند، می تواند از این فرصت ها برای تقویت بخش انرژی و صادرات نفت خود بهره برداری کند.

آمارهای کلیدی در رابطه با ایران:

- نرخ ارز دلار به ریال: 600,000 ریال (افزایش 6 درصدی در هفته گذشته)

- کاهش شاخص کل بورس تهران: 3 درصد

- قیمت جهانی نفت برنت: 97 دلار در هر بشکه (بالاترین سطح در سه ماه اخیر)

